

winter *). Nog in hooger mate dan het de landschappen deden, doet het ons ten opzichte van de wording in het duister tasten. Slechts een teekening in den Atlas Splitgerber (Mus. Fodor), een gezicht op de St. Pietershal en, uit gedrukte gegevens, de vermelding van een schilderij, een Amsterdamsche werf bij winter, op de verkooping der nalatenschap, wijzen op zijn werkzaamheid ook in deze richting. En niettemin verzekeren hem de manier waarop het moment — een rossig zonlicht, dat door den winternevel heen komt breken — in zijn subtiële kleurschakeeringen is vastgehouden, de schildertrant met de vlak-uitgestreken tonige kleurvlakken, als op Witsen vooruitlopend, hem ook hierin, naast een Jelgerhuis, een Westenberg, een Van der Laen niet alleen een geheel eigen, maar zelfs de eerste plaats onder zijn tijdgenooten.

Het is ons niet gegeven, we wezen er reeds eerder op, den snellen wasdom, die na betrekkelijk weinig jaren in landschap en stadsgezicht dergelijke werken kon doen ontstaan, in zijn gang te volgen. Van de veertig à vijftig schilderijen en studies, in 1875, buiten de talrijke aquarellen, teekeningen en schetsen, verkocht, schijnen slechts enkele dierstudies in omloop. Toch lijkt het wel vrij zeker — en een schilderij in Boymans is hier zeer leerrijk — dat Adriaen van de Velde, meer dan één der andere zeventiend' eeuwse paysagisten, als geestelijk vader mag aangemerkt worden. Men voelt het in de kleurstemming, den bezonken toon van het geheel, in een markanten lichtval op de stoffage, in een voorkeur in de keuze van enkele details. Natuurlijk ontbeert het de versmolten schildering, het bijna overrijpe van de picturale cultuur van den ouderen meester. Maar het wil dan ook geenszins een navolging zijn. De verschijning van den zeventiend' eeuw in dit werk beteekent een faze, een doorgang, noodzakelijk om eigenschappen te cultiveeren, die 's meesters kunst nieuwe stuwung moesten geven. Want het fundament daarvan is geen eclectisch volgen, maar een zien uit eigen oogen, geschraagd door zoo ruime begaafdheden, dat de ouden hem wel tijdelijk hulp konden geven — en tot wie moest hij zich in een tijd van behangselschilders anders wenden — maar niet duurzaam zijn uitingswijze konden blijven bepalen. Een waarschijnlijk nog vroeger schilderij uit het Haagsch Museum †) legt dit fundament van Van Troostwijks kunst bijna onbarmhartig bloot. Het is van een studieuzen zin, die niets aan zijn aandacht laat ontsnappen, die geen compromissen kent en eer dan op schoonheid slechts op waarheid uit is — men zie het nijpend modelé van een koe, de straf-rechte planken van de hut —, die de harmonische verschijning van het werk offert voor de rigoureuze doorvoering van een beginsel.

Ter verpoozing wellicht van ander werk beoefende Van Troostwijk ook de etskunst. Een toeval, een brandwond aan den voet, die hem dwong

*) Gerepr. in het 9e jaarboek van Amstelodamum. †) Gerepr. in Beeldende Kunst 1e jaarg. pl. No. 90.